

מערך שיעור 'ליבי במזרח ואני בסוף מערב' - רבי יהודה הלוי

עוגני השיעור

שכבת גיל: כיתה ה'

ציר מוביל: מסיפורי קהילות לפסיפס ישראלי

רעיון מרכזי: רבי יהודה הלוי, מגדולי משוררי ספרד, מבטא בשיריו את הגעגוע והקשר של יהודי הגלות לארץ ישראל.

נושא: געגוע ושייכות אצל יהודי ספרד - דרך שירו של רבי יהודה הלוי

מיומנויות: אוריינות מרחבית אוריינות לשונית, חשיבה יצירתית ורגשית

ערכים וסוגיות לדיון: שפה, תרבות, היסטוריה, מוסיקה

בין-תחומיות: מולדת, גאוגרפיה, היסטוריה, שפה

מערך השיעור

פתיחה

מטרות: להבין את הרקע שבו חי יהודה הלוי, ואת תחושת הגעגוע שנולדה מתוך החיים בספרד.

מה עושים?

מה צריך?

פותחים בשאלה:

"קרה לכם שהתגעגעתם למקום מסוים, אפילו אם החיים שלכם היו מצוינים?"

מספרים בקצרה:

בתקופת **תור הזהב של יהודי ספרד**, לפני כמעט אלף שנה, יהודי ספרד חיו בשגשוג גדול.

הם למדו, כתבו, עסקו במדע, רפואה ושירה, ובערים כמו **טולדו**

וקורדובה הייתה תרבות יהודית עשירה ומפורחת. אבל לצד

השגשוג הזה התחילו גם שינויים:

השלטון הנוצרי הלך והתחזק, וזה גרם לחוסר יציבות ולפעמים גם

לרדיפות וגזרות נגד יהודים. למרות החיים הטובים, רבים הרגישו

שהם בעצם **רחוקים מהבית האמיתי שלהם** - מארץ ישראל

ומהזהות היהודית העמוקה שלהם. גם **רבי יהודה הלוי**, אחד מגדולי

המשוררים, הרגיש כך: הוא חי בספרד, אבל הלב שלו היה בארץ

ישראל. מתוך התחושה הזו הוא כתב שירים מלאי געגוע, שייכות ורצון

לחזור לארץ הקודש.

מסכמים: יהודים יכלו לחיות במקום מפותח ומצליח - ובכל זאת

להרגיש שהם בגלות.

למידה פעילה

מטרות: להבין את משמעות השיר, לזהות ביטויי געגוע, ולחבר את הסיפור ההיסטורי לעולם הרגשי של התלמידים.

מה צריך?

דף עבודה,
מקורות מידע
רשימת עיירות פיתוח למיני
חקר: **(נספח 2)**

מה עושים?

1. **מתחלקים לקבוצות;** כל קבוצה בוחרת עיירת פיתוח.
 2. **ממלאים** את דף החקר (נספח 2):
 3. **מכינים** פוסטר, שקף, מצגת קצרה: שם העיירה, תמונה אחת, נתון מעניין, אתגר מרכזי ודרך התמודדות.
 4. **מציגים לכיתה.**
- תוצר כיתתי:** מפת ישראל משותפת ובה מסומנות כל העיירות שנחקרו.

עיבוד וסיכום

מה עושים?

שיח מסכם קצר:

- מה היה משותף לעיירות הפיתוח?
- מה גרם לעולים להישאר ולהתמיד למרות הקשיים?
- איך נראו עזרה הדדית וחיי קהילה?

כתיבה אישית: מכתב תודה לעולים החדשים -

מסר הוקרה לדור המייסדים.

שיתוף ויצירת לוח כיתתי: תודה לעולים - שבנו את המדינה.

סיכום

העולים החדשים לימדו אותנו שכוח קהילה, תקווה ואמונה יכולים להפוך מדבר ליישוב פורח.

מטרה: לעבד את הלמידה הרגשית והקוגניטיבית ולהביע הערכה לעולים החדשים.

מה צריך?

לוח או מצגת,
דפי כתיבה,
טושים

- ריאיון משפחתי: לשוחח עם הורים או סבים על עלייה לארץ או מעבר למקום חדש. שאלות מנחות: איך הרגישו בהתחלה? אילו קשיים היו? מה עזר להרגיש בבית?
- להביא לשיעור הבא משפט, תמונה או חפץ שמספרים את סיפור המשפחה.
- בכיתה ליצור קיר עלייה משפחתי – סיפור קטן מכל תלמיד המורכב לפסיפס הישראלי של כיתה ה'.

דף עבודה - חקר עיירת פיתוח בישראל

שם עיירת הפיתוח שבחרנו: _____

1. סמנו על מפת ארץ ישראל את היישוב שבחרתם

(היעזרו במפה שבכיתה או במפה דיגיטלית).

2. מידע בסיסי על היישוב

שם היישוב: _____

שנת הקמה: _____

מספר התושבים בזמן ההקמה: _____

מאילו מדינות (גלויות) הגיעו העולים לעיירה: _____

3. איך נראו החיים בעיירה בתחילת הדרך?

4. חפשו תמונה אחת או שתיים מתקופת ההקמה:

הדביקו או הציגו את התמונה.

כתבו הסבר קצר: מה רואים בתמונה? אילו תנאי חיים מתוארים בה?
מה לדעתכם היה הכי קשה לעולים בשנים הראשונות?

5. מיקום וקרבה לערים אחרות

מהי העיר הגדולה הקרובה ביותר לעיירת הפיתוח שלכם?
בדקו את המרחק ביניהן.

6. מסקנות מהחקר

ענו יחד בקבוצה:

- מה לדעתכם היה היתרון בהקמת עיירות פיתוח דווקא באזורים מרוחקים?
- אילו אתגרים היו לעולים במקום החדש?
- כיצד לדעתכם נראו חיי הקהילה שם?

מה למדנו על עיירות הפיתוח ועל כוח הרצון של העולים?